FUNDACJA INNOWACJA I WIEDZA

Warszawa, marzec 2026 r.

Raport analityczny z badania CAWI

Potrzeby, bariery i oczekiwania grupy docelowej - obywatele państw trzecich – województwo śląskie

Opracowanie na podstawie surowych odpowiedzi CAWI oraz formularza i podsumowania badania, wygenerowanego przez Google Forms.

Najważniejsze wnioski – podsumowanie badania

- Badana GD jest w dużym stopniu oddalona od rynku pracy. Aż 78,0% respondentów to osoby bezrobotne, a kolejne 9,8% pozostaje bierne zawodowo. Pracujący stanowią tylko 12,2%.
- Problemy badanych mają charakter skumulowany, a nie punktowy. Średnio jedna osoba wskazała 2,5 bariery oraz 6,1 oczekiwanych form wsparcia (można było wybierać wiele informacji). Aż 95,1% respondentów zaznaczyło co najmniej 3 formy wsparcia, co mocno uzasadnia projekt kompleksowy.
- Rdzeń problemu to jednoczesny deficyt pracy, pieniędzy, doświadczenia i kwalifikacji. Te cztery elementy tworzą główną oś wykluczenia społeczno-zawodowego.
- Najsilniejszy popyt dotyczy staży, kursów/szkoleń zawodowych, kursu finansów osobistych i kursów języka polskiego. Równolegle bardzo mocno wybrzmiewa potrzeba stypendiów, zwrotów dojazdu oraz wsparcia psychologicznego.
- W planowanym projekcie trzeba przewidzieć nie tylko wsparcie merytoryczne, ale też mechanizmy umożliwiające realny udział - zwłaszcza przy słabej sytuacji finansowej, kosztach dojazdu, barierze językowej i obowiązkach opiekuńczych.

1. Cel i metodologia

Cel analizy. Rozpoznanie profilu GD, najważniejszych problemów społeczno-zawodowych, barier udziału w projekcie oraz preferowanych form wsparcia. Raport ma charakter praktyczny - pod kątem opisu grupy docelowej, potrzeby i oczekiwań tej grupy, problematyki grupy, logiki zadań oraz konstrukcji budżetu.

Źródło danych. Analiza objęła 41 anonimowych odpowiedzi CAWI. W pytaniach o bariery, potrzeby i utrudnienia możliwy był wybór wielokrotny, dlatego sumy procentów nie wynoszą 100,0%. W pytaniu otwartym o kursy zawodowe odpowiedziały 22 osoby.

Ograniczenia badania. Próba jest stosunkowo mała, więc wyników nie należy traktować jako pełnej reprezentacji całej populacji OPT. Jednocześnie materiał dobrze pokazuje strukturę problemów i logiczne kierunki wsparcia. Do projektowania interwencji jest więc użyteczny, zwłaszcza łącznie z doświadczeniem własnym Beneficjenta – Fundacji Innowacja i Wiedza.

2. Profil respondentów

Struktura wiekowa

Kategoria	Liczba	Odsetek
18-29	12	29,3%
30-50	20	48,8%
>50	9	22,0%

Płeć

Kategoria	Liczba	Odsetek
Kobiety	25	61,0%
Mężczyźni	16	39,0%

Status zawodowy

Kategoria	Liczba	Odsetek
Bezrobotni	32	78,0%
Pracujący	5	12,2%
Bierni zawodowo	4	9,8%

Niepełnosprawność (40 odpowiedzi)

Kategoria	Liczba	Odsetek
Tak	4	10,0%
Nie	36	90,0%

Wniosek profilowy. Najliczniejszą część badanych tworzą osoby w wieku 30-50 lat, ale silnie widoczna jest też grupa 18-29 lat. W danych surowych przeważają kobiety (61,0%). Rynek pracy jest dla GD w oczywisty sposób głównym obszarem deficytu - niemal 8 na 10 respondentów pozostaje bez pracy. To bardzo mocny argument za nadaniem projektowi wyraźnego komponentu aktywizacji zawodowej.

3. Najważniejsze obecne bariery społeczno-zawodowe

Średnio respondent wskazał 2,49 bariery, a mediana wynosi 3. Oznacza to, że problemy mają charakter nakładający się. Najczęściej występujące bariery pokazuje tabela i wykres poniżej.

Bariera	Liczba	Odsetek
Brak pracy	20	48,8%
Brak środków finansowych	19	46,3%
Brak doświadczenia	18	43,9%
Brak kwalifikacji/zawodu	16	39,0%
Niska motywacja	10	24,4%
Opieka nad dzieckiem/osobą zależną	7	17,1%
Problemy zdrowotne/psychiczne	5	12,2%
Brak prawa jazdy	3	7,3%
Bariery dostępności dla OzN	3	7,3%
Bariera językowa	1	2,4%

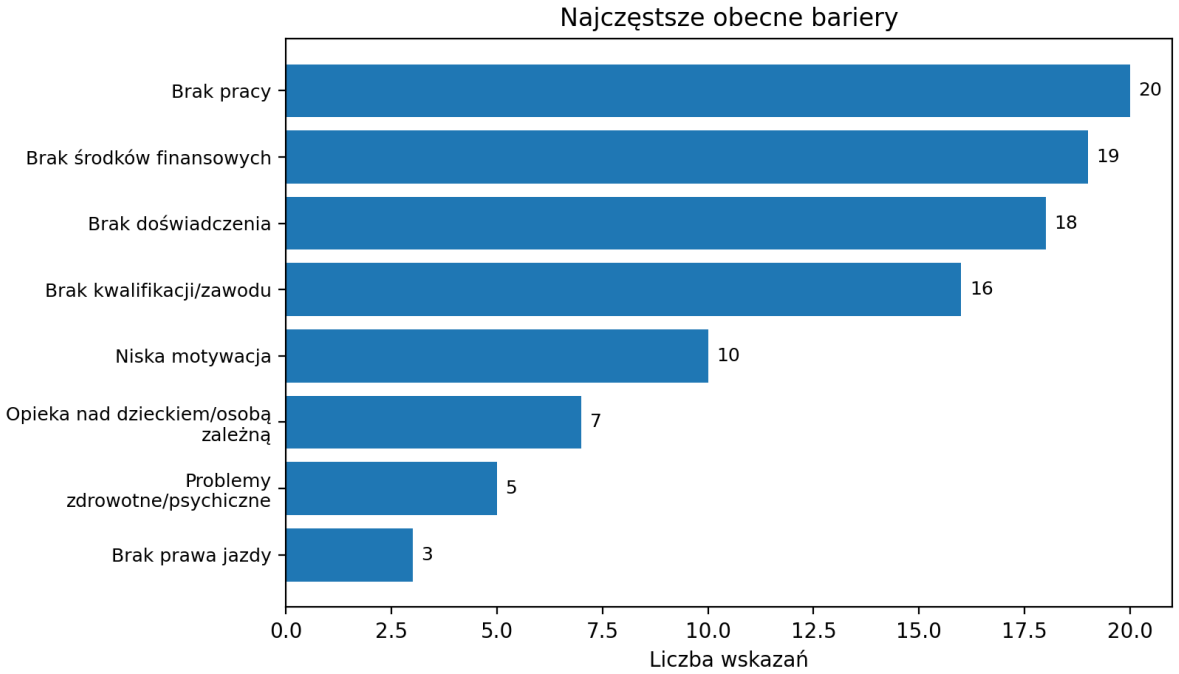

Wykres 1. Najczęstsze obecne bariery respondentów.

- Najsilniej wybrzmiewa brak pracy (48,8%), brak środków finansowych (46,3%), brak doświadczenia (43,9%) oraz brak kwalifikacji/zawodu (39,0%). To klasyczny układ wzajemnie wzmacniających się barier.
- Niska motywacja (24,4%) nie jest problemem pierwszoplanowym, ale pozostaje istotna. W praktyce oznacza to potrzebę pracy nie tylko nad twardymi kompetencjami, ale też nad utrzymaniem zaangażowania, poczucia sprawstwa i gotowości do wejścia na rynek pracy.
- Część odpowiedzi dotyczy barier opiekuńczych i zdrowotnych. Nie dominują one statystycznie, ale są ważne organizacyjnie, bo w projekcie nawet umiarkowana skala takich trudności może obniżyć frekwencję i retencję.

4. Co może utrudniać udział w projekcie

Średnio respondent wskazał 1,80 utrudnienia udziału. Tu widać już nie tyle bariery życiowe ogółem, ile konkretne ryzyka wdrożeniowe dla projektu.

Utrudnienie udziału w projekcie	Liczba	Odsetek
Brak środków finansowych	28	75,7%
Koszty dojazdu	18	48,6%
Słaba znajomość języka polskiego	10	27,0%
Brak motywacji	6	16,2%
Stan zdrowia	4	10,8%
Opieka nad dzieckiem/osobą zależną	4	10,8%
Nic nie przeszkadza / inne neutralne	3	8,1%
Presja szybkiego znalezienia pracy / praca dzienna	2	5,4%

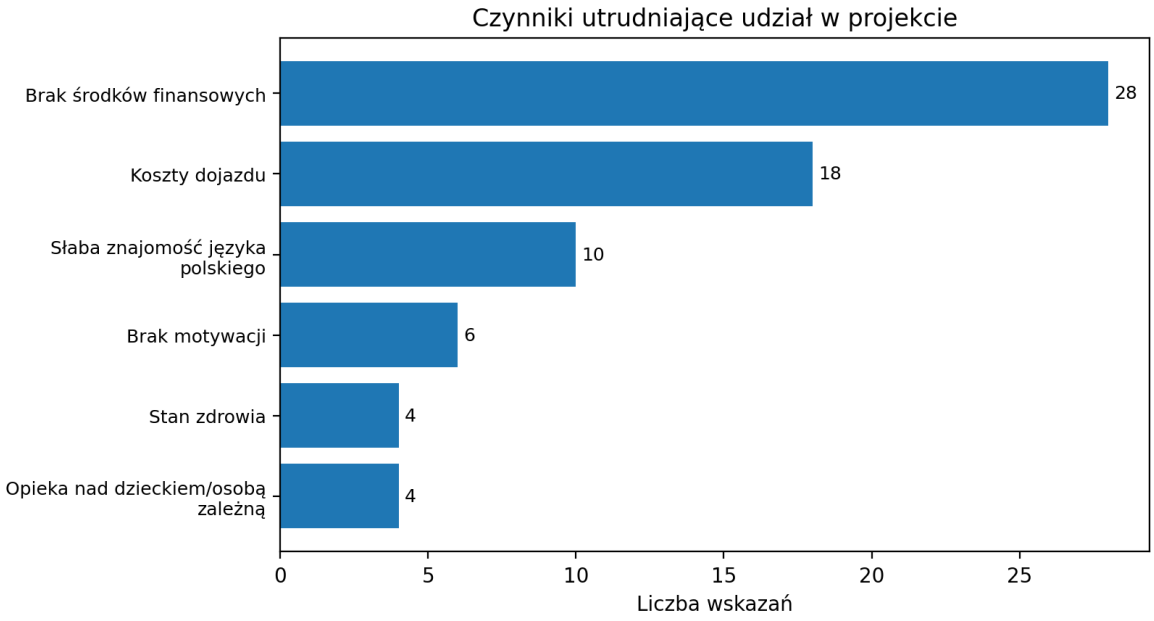

Wykres 2. Najczęstsze czynniki utrudniające udział w projekcie.

- Najważniejszym czynnikiem ryzyka jest brak środków finansowych (75,7%). To wynik bardzo wysoki. Bez zwrotów dojazdu, stypendiów, elastycznej organizacji i krótkiego czasu oczekiwania na wsparcie część osób może po prostu nie wejść do projektu albo z niego wypaść.
- Drugą kluczową przeszkodą są koszty dojazdu (48,6%). Oznacza to, że nawet dobrze zaprojektowane wsparcie może być niedostępne ekonomicznie, jeśli będzie wymagać regularnych dojazdów bez rekompensaty.
- Bariera językowa (27,0%) jest jednocześnie problemem merytorycznym i organizacyjnym. Utrudnia rekrutację, korzystanie z doradztwa, udział w szkoleniach i kontakt z instytucjami.

5. Jakie wsparcie jest najbardziej potrzebne

Tutaj widać bardzo wyraźnie, że grupa docelowa badania nie oczekuje jednego narzędzia, tylko pakietu kilku uzupełniających się form pomocy. Aż 95,1% respondentów wskazało co najmniej 3 formy wsparcia, a mediana wynosi 6.

Forma wsparcia	Liczba	Odsetek
Staże	23	56,1%

Kursy/szkolenia zawodowe	23	56,1%
Kurs finansów osobistych	23	56,1%
Kursy języka polskiego	22	53,7%
Stypendia i zwroty dojazdu	19	46,3%
Wsparcie psychologiczne	19	46,3%
Doradztwo zawodowe/pośrednictwo pracy	17	41,5%
Wsparcie prawne	16	39,0%
Szkolenia z wartości i kultury polskiej	12	29,3%
Wprowadzenie w polski system instytucji i rynku pracy	12	29,3%
Działania integracyjne dla dzieci	11	26,8%
Kursy językowe inne niż polski	9	22,0%
Poradnictwo dot. legalizacji pracy i praw pracowniczych	9	22,0%
Poradnictwo obywatelskie	9	22,0%

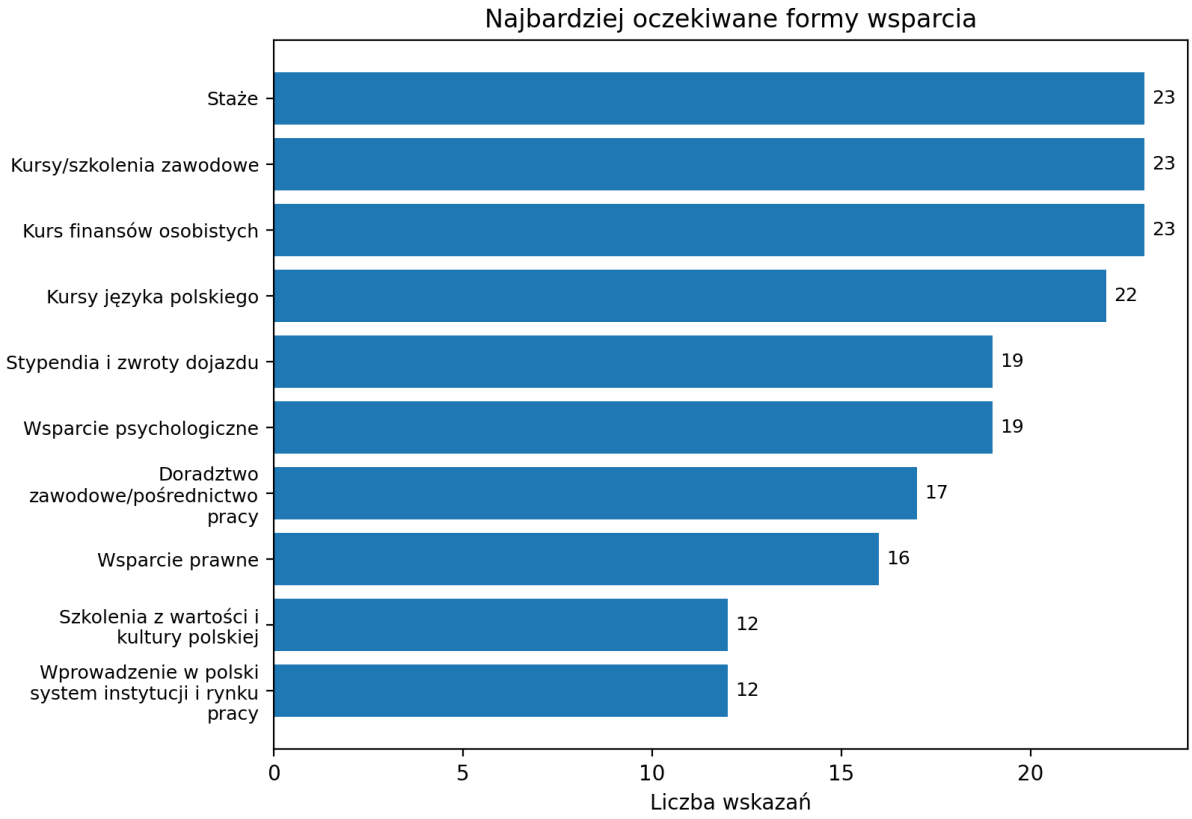

Wykres 3. Najbardziej oczekiwane formy wsparcia.

- Najwyżej oceniono staże, kursy/szkolenia zawodowe i kurs finansów osobistych - po 56,1% wskazań. To bardzo ważne. GD oczekuje jednocześnie wejścia na rynek pracy, podniesienia kwalifikacji oraz lepszego ogarniania codziennych finansów.
- Bardzo wysoko jest też kurs języka polskiego (53,7%). To potwierdza, że integracja ekonomiczna i społeczna nie jest zasadniczo możliwa bez uzyskania czy poprawy kompetencji językowych.
- Wysokie wyniki wsparcia psychologicznego (46,3%), stypendiów i zwrotów dojazdu (46,3%), doradztwa zawodowego (41,5%) oraz wsparcia prawnego (39,0%) pokazują, że sama oferta szkoleniowa nie wystarczy. Projekt musi mieć komponent stabilizujący i wspierający.
- Relatywnie niższe, ale wciąż istotne zainteresowanie dotyczy poradnictwa dot. legalizacji pracy i praw pracowniczych, poradnictwa obywatelskiego, wsparcia mieszkaniowego oraz działań

integracyjnych dla dzieci. To silnie sugeruje potrzebę modułów fakultatywnych, uruchamianych po diagnozie indywidualnej.

6. Zróżnicowanie potrzeb - płeć, wiek, status zawodowy

6.1. Płeć

Płeć	Najczęściej wskazywana bariera	Liczba	Odsetek w grupie
Kobiety	Brak pracy	11	44,0%
Kobiety	Brak doświadczenia	9	36,0%
Kobiety	Brak środków finansowych	9	36,0%
Kobiety	Opieka nad dzieckiem/osobą zależną	6	24,0%
Mężczyźni	Brak środków finansowych	10	62,5%
Mężczyźni	Brak doświadczenia	9	56,2%
Mężczyźni	Brak pracy	9	56,2%
Mężczyźni	Brak kwalifikacji/zawodu	9	56,2%

- U kobiet relatywnie częściej pojawia się problem opieki nad dzieckiem/osobą zależną (24,0% kobiet wobec 6,2% mężczyzn). To ważny sygnał dla organizacji wsparcia - terminy, długość zajęć, tryb stacjonarny/zdalny i ewentualna opieka nad dziećmi nie mogą być projektowane sztywno.
- U mężczyzn mocniej wybrzmiewają bariery materialne i stricte rynkowe. Brak środków finansowych wskazało 62,5% mężczyzn, a brak kwalifikacji i doświadczenia po 56,2%.
- Po stronie oczekiwań kobiety częściej wybierają staże (60,0%), kursy języka polskiego (56,0%) i wsparcie prawne (44,0%). Mężczyźni dużo częściej wskazują kurs finansów osobistych (87,5%), stypendia i zwroty dojazdu (62,5%) oraz wsparcie psychologiczne (56,2%).

6.2. Wiek

Wiek	Kluczowy wniosek	Liczba	Odsetek w grupie
18-29	Brak kwalifikacji/zawodu	8	66,7%
18-29	Brak doświadczenia	8	66,7%
18-29	Kurs finansów osobistych	11	91,7%
30-50	Staże	14	70,0%
30-50	Kursy języka polskiego	10	50,0%
30-50	Opieka nad dzieckiem/osobą zależną	5	25,0%
>50	Kursy języka polskiego	6	66,7%
>50	Stypendia i zwroty dojazdu	6	66,7%

- Grupa 18-29 lat ma najbardziej klasyczny profil wejścia na rynek pracy - bardzo wysoki brak kwalifikacji i doświadczenia (po 66,7%), a równocześnie bardzo silne zainteresowanie kursem finansów osobistych (91,7%). W tej grupie potrzebna jest szybka ścieżka: diagnoza - kurs - praktyka/staż - wejście do pracy.
- Grupa 30-50 lat najczęściej oczekuje staży (70,0%), ale w tle widać też obowiązki opiekuńcze (25,0%). To grupa, dla której kluczowe będą elastyczne harmonogramy i dobrze zorganizowane wsparcie towarzyszące.

- W grupie >50 lat szczególnie wysokie jest znaczenie języka polskiego oraz wsparcia finansowego umożliwiającego udział (po 66,7% wskazań dla kursu języka polskiego oraz stypendiów/zwrotów dojazdu). W tej grupie nie ma osób pracujących, więc komponent aktywizacyjny powinien być wzmacniany, a nie traktowany jako dodatku.

6.3. Status zawodowy

Status	Najczęściej oczekiwane wsparcie	Liczba	Odsetek w grupie
Bezrobotni	Kurs finansów osobistych	21	65,6%
Bezrobotni	Kursy/szkolenia zawodowe	20	62,5%
Bezrobotni	Staże	20	62,5%
Bezrobotni	Wsparcie psychologiczne	17	53,1%
Pracujący	Kursy języka polskiego	3	60,0%
Pracujący	Kursy/szkolenia zawodowe	3	60,0%
Pracujący	Wsparcie prawne	3	60,0%
Bierni zawodowo	Doradztwo zawodowe/pośrednictwo pracy	2	50,0%

- Wśród bezrobotnych na czele są kurs finansów osobistych (65,6%), kursy/szkolenia zawodowe (62,5%) i staże (62,5%). To bardzo spójny pakiet - podniesienie kompetencji, praktyczne wejście na rynek i uporządkowanie sytuacji życiowej.
- Pracujący stanowią niewielką część próby, ale u nich wyraźniej widoczne są potrzeby językowe, prawne i kwalifikacyjne. Dla tej grupy sensowne będą krótsze, elastyczne moduły popołudniowe lub weekendowe.
- Wśród biernych zawodowo, choć grupa jest mała, wyraźnie widać wagę doradztwa zawodowego, języka polskiego, wprowadzenia w system instytucji i zwrotów kosztów. To pokazuje, że aktywizacja tej części GD wymaga najpierw odbudowania gotowości do uczestnictwa.

7. Preferencje dotyczące kursów zawodowych - pytanie otwarte

Na pytanie otwarte o kursy i szkolenia zawodowe odpowiedziały 22 osoby. Odpowiedzi nie są przypadkowe - układają się w kilka wyraźnych kierunków.

Kategoria kursu (pytanie otwarte, n=22)	Liczba	Odsetek
Księgowość / kadry / praca biurowa	6	27,3%
Transport / logistyka / uprawnienia	4	18,2%
Beauty / kosmetyka	4	18,2%
Techniczne / przemysłowe	2	9,1%
AI / IT / kompetencje cyfrowe	2	9,1%
Gastronomia	1	4,5%
Języki obce	1	4,5%
Usługi opiekuńcze	1	4,5%
Ogólne kursy zawodowe	1	4,5%

- Najsilniejszy blok stanowią kursy z obszaru księgowości, kadr i pracy biurowej. To ważne, bo pokazuje zainteresowanie ścieżkami bardziej stabilnymi, możliwymi do realizacji w pracy administracyjno-usługowej.
- Drugi wyraźny kierunek to transport/logistyka/uprawnienia - kat. C, C+E, kierowca tira, wózki widłowe. To z kolei sygnał popytu na zawody konkretne, szybciej przekładalne na zatrudnienie.

- W odpowiedziach kobiet silnie wybrzmiewa beauty/kosmetyka oraz obszar księgowo-biurowy. W odpowiedziach mężczyzn dominują transport i zawody techniczne. Tego nie należy czytać stereotypowo, ale praktycznie - jako wskazówkę do budowy katalogu szkoleń.
- Pojawiają się też AI/IT i kompetencje cyfrowe. Skala nie jest dominująca, ale obecność takich odpowiedzi pokazuje, że część GD myśli o nowocześniejszych ścieżkach rozwoju i nie warto tego komponentu pomijać.

8. Wnioski operacyjne do opracowania projektu dla obywateli państw trzecich

Co powinno znaleźć się w projekcie

- Mocny moduł aktywizacji zawodowej - doradztwo, pośrednictwo, kursy/szkolenia zawodowe oraz staże.
- Stały moduł językowy - kursy języka polskiego, najlepiej z poziomowaniem, elastycznymi godzinami i możliwością wsparcia tłumacza na etapie wejścia.
- Element stabilizujący udział - stypendia, zwroty kosztów dojazdu, możliwie krótki czas od rekrutacji do rozpoczęcia wsparcia.
- Wsparcie psychologiczne i prawne - nie jako dodatek, ale jako część rdzenia wsparcia dla osób wykluczonych z grupy docelowej.
- Treści dot. funkcjonowania w Polsce - prawa pracownicze, legalizacja pracy, system zdrowia, edukacji, pomocy społecznej, rynek pracy, kultura i wartości polskie.
- Rozwiązania organizacyjne dla osób z obowiązkami opiekuńczymi i ograniczeniami finansowymi - terminy indywidualne, możliwość części konsultacji zdalnych, miejsca realizacji skomunikowane transportowo.
- Koszyk szkoleń zawodowych powinien obejmować co najmniej: księgowość/kadry/prace biurowe, transport/logistykę/uprawnienia, beauty/kosmetykę, moduły techniczne oraz wybrane kompetencje cyfrowe lub stanowić KATALOG OTWARTY (preferowane).

Wniosek końcowy. Badanie CAWI pokazuje, że badana grupa docelowa – obywateli państw trzecich z woj. śląskiego potrzebuje wsparcia kompleksowego, zindywidualizowanego i realnie dostępnego ekonomicznie. Problemy nie sprowadzają się do jednego deficytu. Nakładają się brak pracy, brak pieniędzy, brak doświadczenia, brak kwalifikacji, słabsza znajomość języka polskiego i bariery organizacyjne. Projekt, który połączy język polski, aktywizację zawodową, staże, wsparcie psychologiczne i prawne oraz instrumenty finansowe umożliwiające udział, będzie odpowiadał na rzeczywiste potrzeby badanych.

Zgodność z logiką naboru. Wyniki badania są spójne z katalogiem wsparcia dopuszczonym w dokumentacji konkursowej - w szczególności z kursami języka polskiego, szkoleniami zawodowymi, poradnictwem prawnym i psychologicznym, działaniami integracyjnymi, wprowadzeniem w polski system instytucji oraz usługami ułatwiającymi funkcjonowanie w polskim społeczeństwie.

Źródło: analiza surowych danych z:"Badanie uczestników - integracja społeczno-ekonomiczna obywateli państw trzecich (.csv/.xlsx)" oraz materiałów PDF z formularza Google i podsumowania badania, wygenerowanego przez system.